

JOKUBAVIČIOS UNTUONS

Gėmiai 1954 metu bérzelė 13 dėina Mažeikiu rajuona Skėriū kaimė, netuolėj gražiūju Rénavas dvara rūmu. Mona mama bova kėlusi iš Grūstės kaima, vo omžena atėls tievielis bova gémés er augés Skoudé.

Védoréné bengiau Mažeikiu muokykluo-intérrnaté, paskiau — bovusi Kauna politeknikas instértuta. Teep pasédariau inžierios mekaniks.

Rénava aštontmetie muokykluo toriejau dédēlee gera muoktyoji Danielio Vlada. Anam už daug kou dar er šéndélin diekavuoté torio. Iš tū laikū er mona meilé literatūraa. Pats daugiau vėsuokius sveikénamus, dainelés rašiniejo. Tou darytė pats gyvenéma privert. Eini i péršlius ar kéta kuoki pruoga pasétaika, siedi pats er rašaa, nes kétuoké pasérinkéma nier.

Bengés instituta, dérbau Telšiū skaičiavéma mašinu gamykluo, 12 metu sportininko-sklandytuojo bovau Telšiū aviacéjés sporta klubé. Kelis metus bovau Lietovuos sklandytuoju rink-ténés narys.

1994 metu vasaré 6 dėina

Neškem sava kryžio

*Lietovee, neškem kuožnos sava kryžio
Unt stipriū ar pavargusiu petiū.
Kalmynou, kors pavarga, nešt padiekem,
Bet savouji nekelkem bruoliou unt kupruos.*

*Padiekem bruoliou, vo ne tam, kors omžees,
Unt spronda juojé mums er nuor dar juoté.
Žemaitiou devé Dievs juk jautré širdi, kéita spronda,
Bet tik ne tam, kad vergvaldius nešiuoto.*

*Paverglé taikies mumis vuokitee, prancūzaa
Er švedaa, lénkaa, roskee. Daug bova nuorintiū.
Bet meskem svetéma kryžello, imkem sava,
Gal net sunkiesni, bet garbinga, pagal mūs petius.*

*Mūs buočee mélzénaa nu sena če gyvena
Ne ūgio dédélė, bet darbaas anū vertaas.
Gal varga daug, bet vergaas juk nebova,
Pryš kuožna neklaupies ér nelénké galvoos.*

*Iš oužoulū stéprybés
pasemuoké
Garbingaa ejé sava
Kalvaréjés kelius.
Er klaupies tik prys
Dieva, katros širdi
Užvaldė dédė meilé,
kélnomo.*

*Mes nepažinkem
alaus, šnapšés, vyna,
Kaap nepažéna anū mūs
pruobuočee mélzénaa.
Brunginakem sava
žemaitéška būda kéita,
oužoulini,
Gyvenéma mieroukem
ne botelkuom,
bet geraas darbaas.*

*Brunginakem sava kalba,
žemé, měška, dongo,
Mylikem tlevus, bruolius,
vaakus, anúkus.
Juk veskis tas — Tievyné mūsa brungi.
Tévyne vards par omžius švēnts mums būs.*

*Juk žénuom mes: prys pénkius šimtus metu
Euruopa vésa laiké švēnta žemé mūsa.
Tad bükem tuokees, kad Paryžiou
kas sołekés pasakytom:
"Ons žmuogos duors, žemaitis... nu Telšiū".*

*Tad neškem duoraas kuožnos sava kryžio, nesulinké,
Lai skomb pu kalmus viel Birutés daina Lietovuo.
Er neužmérškem, kad tou garbę gavuom gémé.
Lietovees tad er torem büté!*

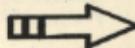
JANUŠIENĖ JOZAPA

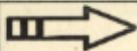
Gimiai 1937 metu birželli 26 dėina. Béngus Sabliauskai septynmeti muokykla, pradiuo dirbau ūkie, pu tuo neakivalzdžee bengiau Klaipeda žemés ūké bugalterénés apskaltuos teknikoma. 1983 metaas pradieja muokyti Vilniaus kultūras muokykluo. Anou bengiau 1985 metaas. Teep pasédariau diplomouta bibliotekininké. Dabaa dirbu tikybas muokytuoa Gedrimū pagrindinie muokykluo. Dirbau bibliotekuo, kultūras namunsi. Visa laika rašlau — nu keturiuolikas metu.

Išaugau daugiavaikie šeimuo. Dešimt mūsa buva. Dešimt mamas skausma pirštu. Kyvins su sava gyvenima kryžlum. Tyvelis gražee litūb dainūtli, eiliūtli. Ons, musiet, tū meilé menū ir mums perdavi. Iš mamytis gavau tikéjima tvirtybi. Ji visad litūb sava vaakus paržignoti, kaa iš numū lydėjti. Tas jos tikéjims i Die-

va — naikainojama vertyb. Ana mums vislīms padéjti savim išlikti, nors mūsu valtis visa laika daužé balsés audras. Todiel daug pačiū šilčiausiu žuodžiu, eiliū aš skiriu sava mamaa. Anaa ir šis eilleraštis:

Ačiū tau, mama,
Už šventūjį kryžiu,
Už pirmūjį žuodi
Unt lüpu.
Ačiū tau, mama,
Už ašara suré,
Unt tava,
Unt mona skrūsta.
Ačiū tau, mama,
Už gerūjį žuodi,
Už širdi,
Už šiluma runku.
Ačiū tau, mama,
Už omžina šlovi,
Unt Vlešpaties
Runku...

JANUŠIENĖ JOZAPA

SKÉRIO MOČIOTÈS ŠVÈISEM ATMINÈMOU

*Močioti mona, maldelem gyva.
Už mona mameli, už mona tetéli
Ir už moni meldees, ka duora išaugčluo
Ir vesus myliečiuo, kas žemelle gyvs yr.*

*Atleesk, brongiuoji mona sengalveli,
Ton dédelli grieka, kad malduo savuojuo
Télik metu tyllejau ir malduo nabminlejau,
Amžinatilsi Barbuoras varda visaa užmiršau.*

*Ši naktis bova mon kaap gyva ruona:
Regiejaus sapnie sava numylieta,
Palékusé senaa, senaa šéta sveta.
To moni, močioté, taap skaudee baree.*

*Atleesk, geruoji, paskérsluo Tau géismé.
Atleesk, geruoji, paskérsluo Tau-rauda.
Ana būs tyra, ana būs graudi,
Ir vedvi abédvi gleduosma, gleduosma.*

Sužydies Žemaitėja

*Kaap pavasari sauli pro maža longeli
I gyvenima mona sugryža tikiejims ir meili.
Ir aš gérdu, kon saka motineli geruoji —
Ana ronkom savuojom pagluosti mon šerdi.*

*Ir aš gérdu, kaap tylee lyg dvaseli geruoji
Atsisied ont lovelis ir galveli mon gluosta.
Gluosta šerdi ronkelém, katuos daug iškentieja,
Ir taap artima meili išsaugot mokieja.*

*Ruodi keli i Kryžiu, ten, kur kenč Atpirklejis,
Ir mums vésims suklopti ton malduo linkieja.
Mumis muoki tikieti, ne tik žuodees ir darbu
Reek mylieti, mylieti sava artima brongu.*

*Reek mylieti kaap bruoli, reek mylieti kaap savi...
Gérdu, gérdu, kaap saka: reeks tau daugel kentieti,
Reeks kentieti už žuodi, kor rašyti pradies,
Reeks kentieti už šerdi, kur myliesu, myliesu.*

*Reeks kentieti už minti. Juk ne visi nuorétu išgérsti,
Kon saka Kristaus Žuodis ir Švēisa.
Juk, brongéjee lietovee, žemaitee brongéjee,
Už mumis, už vesus ons pri kryžiaus kentéjé.*

*Ons kentéjé pri kryžiaus. Sava kryžiu regiesét
Ir ožuola balsu ons kalbies jums, kalbies.
Ons nories pasakyti, kad lietovee yr žmuonés
Tiktaa reek mums tikieti i Dieva maluoni.*

*Reek tikiet, ka Tlevyni, kaap leléja baltuoji.
Sužydies Žemaitėja... Aš kartuoju, kartuoju.
Sužydies Žemaitėja... Jau rugelee kaap šventi
Kor ne kor sužaliava, kor ne kor prisikieli gyventi.*

*Ir atvyksat pri Sruojis. Tén dvi golbis gražuolis
Sava meili iroodi, annos "myliu" kartuoja.
Tieskit ronka i dongu. Tén žvalgždelé Betliejaus
Mums pašvies jinai kieli. Aš kartuoju, kartuoju...*

*Gémténi mona — pasaka vaikystis,
Švieslausi sokni saulle lšdžiovinta.
Išskrédie paukštée nleka neužmérša,
Sušalle apént gryš i gimta lézda.*

*Sugryšma vési, o, gémténi mona,
Darželie kvietku apkaišyti pasiediesma,
Motoli brongi, tévélli mona,
Bruolee, seselés, apént jomis vésus
So savém turlesu.*

KUNIGOU RAŠYTOJOU BUDAVAA STANISLOVOU

*Prikelk anus, Tévyni!
O, Tévyni manuoji,
Kas Tavi apdainavie,
Ir Tavie nurémie.
Lyg amžina yšala žemie
Poeta vardū nepažinie.
Prikelk anus, Tévyni!
I Tévynis kronta
Sodožusis bangas
Krūténie jau žuodee nurémie,
O, geestantis žvalgždis,
O, geestantis žvalgždis...
Prikelk anas vésas, Tévyni...*

*Tu, mona Motineli geruoji,
Pavargusis ronkells po žemellem,
Pavargusis akells po kalneliu,
Pavargusis kojells po kryželiu,
Pavargusi širdell po žvalgždelli
Suspindī vakarelle po mona longeliu.*

*O, žvalgždelli mona,
Laukiana ateisi,
Tamsiuojo naktelle,
Šerkšni sužydlesi.
Rugia žledi švleč
Tlevynis širdelli,
Momis vesus kvleč
Tleviškis žemeli.*

(Nukelta i 20 psli.)

*O, Marija maloningu,
Neapleesk žemaitiun!
Stebuklinga,
Ruodyk keli i teisybę,
Vesk Tėvyni i blaivybi.*

*Ateek, ateek,
To, mona méslell,
Kaap golbi balta,
Kaap gieleli švėisi,
Nuoru tavis
Nuognee paprašyti:
Ratavuok tu moni
Nuog ménkytas.*

*Kalvarijé, Kalvarijé,
Švēnti sopolee Marijés.
Tava sūnu žmuonis plaki,
Pajoukuo balsiausio stati.
Dlevé, Dlevé, leesk nunešti
Sava kryžiu
Per Galguota tlevū kelees
Ir sugrinžili pasiryžus
Vélnéms kétū nabeteisté,
Véns kétam kaltés atleisté.*

*Raseli unt žéldelé —
Tlevynés ašarell.
Biteli unt žéldelé —
To Dieva duovanell.*

*Džiuovink, džiuovink, saulell,
Tlevynés ašarell,
Surink, surink, bitell,
Ton Dieva duovanellé.*

LUOTUŽYS UNTUONS

Gémé 1913 metu sausé 20 déina Telšiū apskrétéis Varniū valsčiaus Miestaliu kaimé (Pavandenė). Bova vos 6 metaa, kaa méré mama é ons so jaunesnio bruolio léka dvéjau. Tlevs bova dédélee gers. Vaakú nieks neturiejé teisës skriausté: ni pamuoûté, ni kété. Tievie-lis bova védutinis ūkininks: valdé 15 aktaru žemës. Pavandenés pradiuos muokykluo Ontuons bénge keturis skyrius. Nuoriejé tuoliu muokyttéis, bet... Septynés klasés bénge tik po katorgas.

Senatvés sulauké sava gimtajamé kalmé. Sunkiausé bova puokaré metaa: 1945 rogsiejé 28 déina KGB areštava, nugrûda i Telšiū kaliejéma ir po kékla laika paskyré 15 metu katorgas. Atsédüré Vuorkutuo. I Lietova sogryža tik 1956 metaas. Isédarbénia muokykluo, ka bén kuoki dounas kousni vaakams galieto uždérbté. Lig pat pénsejés ūkvedio dérba. Muokykluo bova anam ontréjee nomaa. Pats dédélee drama myliejé, pats teetré vaidéna. Lietovuo präsiedjés atgéméems Ontuona itrauké i Trémtentiū ér puolitkaleniū judiejéma. Yr parašés atséménemus iš Vuorkutas. Eilieraštius rašénie daugiausee sau.

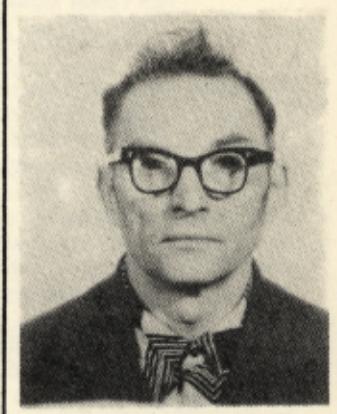
S. DAUKUNTOU

Vo, Simonaas Daukuntaa, pašlovints žemaiti, kaap tu troškaa moksla pasisemti. Tu su pilku miliniu balakanoliu, milinémis kelnémis, drobinees marškinelees, mamas austaaS pasirédis, pasipustis, naginelemis apsiavis, baltaas marškonees autellees, unt petys terbele maista užsidéjís i batelius, ka any nesuplyštu, péstí i Vilniu užsigeidis, užsispyris ejee. Žolétaas takelees i pyvoms rasotoms, vingilütaas kelelees i miškaas tumšiaas, par sodas šunis lodydams, vakaraas jaunima dainū pasiklausydams, gerun gaspadiniu apnakvindinams, pašerams taap i traukei i tun kelioni tolima, i garbinga Vilniaus "Švylos" rūmus, palocius pasykti moksla, igaut žiniun, palikti pakalenéems daug sava misliū ir storoniui važnū, interesnu.

Tu, užsispyris, pajimlus žemaiti, ko iš numun išeldams užsispyree, i noréjee, i troškaa pasykti, viskun radaa, viskas išsipildi, vo sava igytas žines, sava ainems šimtmecées naudotis palikaa.

Daug kur ejee, daug kur kelevaa, daug žiniun tarp žmuoniun rinkaa ir tarp žmuoniun sava moksla skeledee, kultūras mokee. I Varniū, pri vyskupa M. Valunčiaus dirbaa. Daug papruocevuoje su vyskupu dél žmuoniun protu apšvytima i moksla igijima. Taap daug kur bakeliaudams i Pavundeni pasykee, aplunkee i dideli mums paminavoniu palikaa, kada atvykaa pas pona Dimša i Zdoniškis dvara pišorium darbūtis. Pasidaravaa pas mumis i Pavundeny umžinaa garsus likaa. Kaap pu pirma pasaulini kara dvara išparceliava, kaimu padari, vo nauš kaims Tava garbinga varda gava: Daukuntaa. Už tai mūsa kožna dyna esi visun minavuojemis kaap malda ar puoteriuns: Daukuntaa, i Daukuntus, iš Daukuntū, Daukuntišké. Taap linksniūjam kožna dyna.

Tyk daug sava raštuns žiniun palikaa, vo i gyvenima pabunga smütnaa atejee, kaap ubags mirti gavaa. I umžina kelioni palydëti draugū nabuva, mažne visi užmirša, išsižadieji tik kelias bobas palydëji. Dabar mas Tavi didelee pagerbam, naužmirštam, minavojam...

Pavasaris

*Malonūs paukštelee,
Parlékt naskubékit,
Jug dar šalta yr,
Ko lest naturéste.
Stori jug dar sningaa —
Nutäpt negaléste.
Sava gysmelém
Mumis nudžiugint dar suspéste.
Išauš pavasarélis
Šilts ir malonus,
Saulelé Šildys
Galva ir šonus.
Būs linksmaa gydoti
Mažam viverseliui
Ir unt stuoga tupint
Čirksti pilkam žvirbleliui.
Balundee bučiūses,
I poras porūses,
Suks maža llzdell,
Padés kiaušelius.
Ir lauks išskalunt
Mažū vaikelliū
Mažos viverselis.*